

Geschiedenis van Alden Biesen

1190: De Duitse Orde werd in 1190 opgericht in Palestina (meer bepaald in Akko). Ze werd opgericht als een burgerlijke hospitaalbroederschap, een initiatief van kooplui uit Bremen en Lübeck.

Ze bouwden een tentenhospitaal met hun scheepszeilen om de zieke en gewonde kruisvaarders van de derde kruistocht op te vangen. Liefdadigheid blijft tot op vandaag een van de fundamenten van de Duitse orde.

1198: Uit nood van een permanente aanwezigheid van christelijke strijders in het Heilig land werd de Duitse Orde acht jaar na de stichting als broederschap omgevormd tot een ridderorde.

Ze bleven instaan voor de geestelijke zorg en liefdadigheid maar vooral de strijd tegen andersgelovigen werd het ideaal van de nieuwe Orde.

Net als de Johannieten en de Tempeliers bestond de Duitse Orde uit ridders en priesters. Allebei hadden ze de belofte van armoede, kuisheid en gehoorzaamheid afgelegd en dat verbond hen.

1220: Graaf Arnold III van Loon en zijn zus Mechtildis van Are, de abdis van Munsterbilzen, stonden volledig achter de idealen van de kruisvaarders.

Daarom schonken ze de Duitse Orde in 1220 een bedevaartkapel in Rijkhoven (Bilzen). Dit bedehuis stond op de plaats waar biezen groeiden.

Daar bouwden de ridders van de Orde een vestiging uit. Alden Biesen was de hoofdzetel van de provincie Biesen, met 12 ondergeschikte commanderijen.

1235: Bouw van de eerste kerk en oude commanderij Biesen.

1300: De Orde was sterk hiërarchisch gestructureerd. Aan het hoofd stond de grootmeester.

De verschillende bezittingen waren gegroepeerd in balijen of landcommanderijen onder de leiding van een landcommandeur.

Het Duitse keizerrijk telde twaalf balijen. Oostenrijk, Bozen, Elzas-Bourgondië, Lotharingen, Franken, Marburg, Thüringen, Saksen, Westfalen, Koblenz, Utrecht en Biesen.

Alden Biesen was één van de 12 balijen of provincies van de Duitse Orde.

1361: Omstreeks 1361 verliet de Duitse Orde het onveilige en vochtig gelegen Alden Biesen.

In de commanderij Nieuwen Biesen, veilig beschut achter de stadswallen van Maastricht, richtte ze haar nieuwe hoofdzetel van de balije Biesen op.

In de volgende decennia kwam er ook een luxueuze Landcommanderij.

De oude kloostergebouwen van Alden Biesen bleven troosteloos achter. Op de middeleeuwse bedevaartkapel na leek het Ordeverhaal in Rijkhoven afgelopen.

1536-1554: Landcommandeur Winand van Breill

1543: In 1543 liet landcommandeur Winand van Breill op het vervallen domein van Alden Biesen en majestueuze zomerresidentie bouwen.

Die residentie moest vooral dienen om op te scheppen met zijn hoge status.

1554-1572: Landcommandeur Johan van Goer.

1566: Met de bouw van de klokkentoren was dit kasteel, opgetrokken in de traditie van de laatmiddeleeuwse beveiligde waterburchten, in 1566 voltooid.

1572-1603: Landcommandeur Heinrich von Reuschenberg

1572: Von Reuschenberg was een dynamisch landcommandeur die zijn balije door de Tachtigjarige Oorlog en de Reformatie loodste.

Hij was verantwoordelijk voor enkele grote veranderingen. Niet enkel versterkte hij de financiën van zijn balije, maar hij is vooral van betekenis voor zijn indrukwekkende onderwijspolitiek.

Hij stichtte talrijke scholen en was daardoor één van de belangrijkste landcommandeurs van de Nieuwe tijd.

Reuschenberg wordt terecht de tweede stichter van de balije Biesen genoemd.

Reuschenberg begint de Noordelijke Voorburcht te bouwen. Oorspronkelijk was er niet enkel een noordelijke en zuidelijke voorburcht, maar ook een oostvleugel met een gracht.

Alden Biesen blijft tot in de 18^e eeuw een bouwwerf.

1605-1634: Landcommandeur Edmond Huyn van Amstenraedt

1616: In 1616 liet landcommandeur Amstenraedt, die ook achter de Katholieke Hervorming stond, het zogenaamde gasthuis van Alden Biesen bouwen.

In het gasthuis gaf een priester van de Duitse Orde les aan de omwonende jeugd. De naam gasthuis komt trouwens van het feit dat die priester ook de rekeningen bijhield van het middeleeuwse hospitum of verblijf voor pelgrims.

In Alden Biesen was het vaak een komen en gaan van hoge gasten en dus ook van allerlei leveranciers. Zeker als de landcommandeur in Alden Biesen verbleef was er leven in de brouwerij.

1631: Landcommandeur Amstenraedt liet de bouwvallige middeleeuwse O.L.-Vrouwkapel slopen.

Op dezelfde plaats, maar nu noord-zuid gericht bouwden hij en zijn opvolger Geleen in de 17^e eeuw de huidige barokke kerk.

1634-1657: Landcommendeur Godfried Huyn van Geleen

1634: Alden biesen kende veel veranderingen onder het bestuur van Huyn van Geleen.

Hij voltooide de bouw van de huidige kerk en van het buitenhof. Bovendien gaf hij de poorttoren aan het einde van de Maastrichterallee zijn barokke vorm.

1635: Een galerij met Toscaanse zuilen naast de kerk werd gebouwd. In de traditie van de Orde lieten ze daar een nieuw hospitaalgebouw bij aansluiten op de verdiepingen boven de galerij. In de praktijk werden deze ruimtes enkel als opslagplaats gebruikt.

Wegens stabiliteitsproblemen werden de verdiepingen in de 19^e eeuw afgebroken.

1638: Omstreeks 1638 werd de nieuwe kerk voltooid en ingewijd door landcommandeur Godfried Huyn van Geleen.

Voor de stoffering trok Godfried Huyn van Geleen bekwame Luikse ambachtslui aan als Pierre Defraisne en Leonard en Gilles de Froidmont.

1652: Het indrukwekkende poortgebouw, 30m hoger gelegen dan de Waterburcht, was de vroegere hoofdingang van het domein en het eindpunt van de continue uitbreiding van het domein.

De poorttoren van 1652, opgetrokken door Godfried Huyn van Geleen, kijkt uit op Maastricht.

1657-1690: Landcommandeur Edmond Godfried von Bocholtz

1663: Bouw van de Trompetterswoning die aansluit op de poorttoren. Het is de woning van de poortwachter.

1690-1709: Landcommandeur Hendrik van Wassenaar

1690: Alden biesen wordt getroffen door een aardbeving waardoor een modernisering zich opdringt.

Landcommandeur Hendrik van Wassenaar regeert en begint met de modernisering van de waterburcht. Zijn kabinet is er een schitterend voorbeeld van (nu gerestaureerd).

1700: Omstreeks 1700 is de Franse tuin, samen met het oranjeriegebouw, aangelegd door Landcommandeur Hendrik van Wassenaar.

Deze Nederlander was verkozen in de hoop dat hij de calvinistische balije Utrecht voor de Duitse Orde zou kunnen terugwinnen.

1709-1743: Landcommandeur Damien Hugo von Schönborn

1715: Landcommandeur Damien Hugo von Schönborn transformeert het renaissanceslot tot een adellijke residentie in Laatbarok. Grote Franse ramen maken het kasteel transparant.

1716: De houten ophaalbrug werd vervangen door een vaste stenen brug.

Ook het voorhof (= stuk tussen de voorburchten) en het gasthuis werden door hem gerenoveerd.

1719: Schönborn bouwt het Apostelhuis aan de andere kant van de poorttoren, bedoeld als verblijfplaats voor twaalf behoeftigen uit de omgeving. Het heeft echter de functie nooit vervuld.

Het indrukwekkende poortgebouw (=poorttoren, Trompetterswoning en Apostelhuis) is het eindpunt van de uitbreiding van het domein.

1743-1749: Landcommandeur Damian Hugo von Sickingen

1745: In de oostvleugel van de Waterburcht ligt het appartement van von Sickingen. Het bestaat uit een salon en een bibliotheek met het staatsieportret van von Sickingen, een portrettengalerij van zijn familie en een oudere plafonddecoratie van de Luikse kunstschilder Walthère Damery.

In het salon liet von Sickingen de Italiaanse stukadoors Giuseppe Moretti en Carlo Spinedi het mooie stucwerk aanbrengen. Het geheel is een schitterend staaltje van Luikse rococo.

1769-1775: Landcommandeur Caspar Anton von der Heyden

1769: Tussen 1769 en 1775 liet Landcommandeur Caspar Anton von der Heyden genaamd Belderbusch((1766-1784) de dwarsvleugel van het voorhof, die de twee voorburchten verbond, slopen. In het verlengde van die voorburchten werde twee gebouwen opgetrokken in de classicistische stijl, de Rijsschool en de Tiendschuur. Zo was de Waterburcht opengelegd naar het landschap en kreeg het kasteelcomplex de vorm zoals we die nu nog kennen.

1784-1807: Landcommandeur Franz von Reischach

1786: Aanleg van de Engelse tuin. Het is de eindfase van de kasteelarchitectuur van de Duitse Orde in Alden Biesen. De tuin bevatte tal van monumentale bomen en exotische struiken, kronkelende paadjes, waterpartijen en folies zoals de romeinse Minervatempel, een Chinees tempeltje, een grot met Daniël in de leeuwenkuil, een hermitage en een zomerpaviljoen met ijskelder.

1794: Franse revolutionairen drijven de ridders en priesters van de Duitse orde op de vlucht en nemen alden Biesen in beslag.

1797: In 1797 werd het domein in Maastricht geveild. De Hasselaar Guillaume Claes werd de nieuwe eigenaar. Alden Biesen verloor zo zijn internationale bestemming, terwijl de privatisering ervan al het verval aankondigde. Het gebouwencomplex takelde zienderogen af en overgebleven interieur werd zonder scrupules verkocht. De site leek na de Tweede Wereldoorlog zelfs ten dode opgeschreven.

1943: Tijdens de oorlogsjaren stelde het Koninklijk instituut voor het Kunstpatrimonium (KIK) **Een** beeldinventaris op van het goed.

1971: Op 8 maart 1971 viel de waterburcht ten prooi aan de vlammen. Een drie dagen durende brand legde het hele dak van de waterburcht in de as.

De Belgische staat kocht Alden Biesen aan voor 17,5 miljoen BEF, Het Engelse park werd aangekocht door de provincie Limburg voor 20 miljoen BEF.

Het domein werd overgedragen aan de Vlaamse Gemeenschap en kreeg als bestemming een Europees cultuurcentrum en een ontmoetingsplaats voor Vlamingen en Europeanen

Het historisch monument Alden Biesen is met succes gerestaureerd.

De historische en Europese uitstraling sluit aan bij de vroegere grensoverschrijdende betekenis van de landcommanderij.